

# Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/176424,Poznanie-jego-postawy-zdecydowalo-o-tym-jaka-byla-moja-zyciowa-droga-Premiera-no.html>  
02.05.2024, 15:52

## „Poznanie jego postawy zdecydowało o tym, jaka była moja życiowa droga”. Premiera notacji Witolda Mieszkowskiego na opowiedziane.ipn.gov.pl

- Cały terror stalinowski opierał się na generalnej zasadzie odcięcia od informacji. To jest podstawowy element strachu. Nic nie wiesz - mówił Witold Mieszkowski, syn Stanisława Mieszkowskiego komandora Marynarki Wojennej, jednej z tragicznych ofiar stalinowskich represji. Jego relacja właśnie ukazała się na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl.



### Witold Mieszkowski

Stanisław Mieszkowski był organizatorem i pierwszym komendantem Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej na Oksywiu. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 r. i w obronie Wybrzeża przed lotnictwem niemieckim w 1939 r. To człowiek bezgranicznie oddany sprawie polskiej, który dołożył wielu starań w odbudowę Marynarki Wojennej po II wojnie światowej.

Aresztowany 20 października 1950 r. przez oficerów Zarządu Informacji Marynarki Wojennej w Gdyni pod nieprawdziwym zarzutem szpiegostwa. Wyrokiem Najwyższego Sądu Wojskowego z 21 lipca 1952 r. został skazany na karę śmierci w ramach tzw. procesu komandorów.

- **To był jeden wielki łańcuch strat, które nasze społeczeństwo, w tym przypadku Marynarka Wojenna poniosła na rzecz sowieckich oprawców, którzy w ten sposób chcieli się pozbyć kadry przedwojennej, kadry Rzeczypospolitej** - mówił Witold Mieszkowski.

Śledztwo przeciwko Stanisławowi Mieszkowskiemu trwało przez wiele miesięcy. Był on przetrzymywany w nieludzkich warunkach i przesłuchiwany przy zastosowaniu szczególnie okrutnych metod. Syn komandora opowiadał, że przebieg dochodzenia był straszny.

**- Ojciec na przykład przez te 26 miesięcy był przesłuchiwany, a te przesłuchania często trwały dobę (...). Takich przesłuchań mój ojciec miał przeszło 400. Przyznawał się, odwoływał, przyznawał, odwoływał. Karcer dwudniowy, zimny, w wodzie, betonowa skrzynia.**

Wyrok wykonano 16 grudnia 1952 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Komandor Marynarki Wojennej miał wówczas zaledwie 49 lat. Jego syn wraz z matką szukali informacji na temat swojego ojca, aresztowanego przeszło dwa lata wcześniej przez Główny Zarząd Informacji MON. Przeczuwali najgorsze, ale bez pewnego potwierdzenia, wierzyli, że żyje. W tym celu Witold Mieszkowski osobiście udał się do Naczelnej Prokuratury Wojskowej, do prokuratora Stanisława Zarakowskiego.

**- On mi powiedział, że wyrok został wykonany i jeszcze mnie dodatkowo zapytał, czy teraz wierzę w sprawiedliwość socjalistyczną. Odpowiedziałem, że nigdy nie wierzyłem, nie wierzę i nigdy nie uwierzę. I tak jest do dzisiaj** – mówił Świadek Historii.

Nie wierząc i nie godząc się z faktem wykonania wyroku, przez kolejne lata rodzina miała nadzieję, że ojciec jednak żyje wywieziony gdzieś w głąb ZSRS.

**- Na świadectwie zgonu mojego ojca nie było nawet daty jego urodzenia, nie było stopnia wojskowego. Kompletnie nic. Podpisu lekarza i prokuratora nie było. Takie świadectwo zgonu to kawałeczek świstka papieru, zresztą, który dostaliśmy w urzędzie stanu cywilnego. Kto w taki papier uwierzy?** – pytał Witold Mieszkowski.

Miejsce pochówku komandora było przez lata maskowane i do czasu zainicjowania badań archeologiczno-ekshumacyjnych na terenie kwatery „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie – pozostawało nieznane. Odnaleziono je dopiero wiosną 2013 r.

**- To był dawny fragment śmietniska, cmentarza komunalnego. On nie należał do cmentarza wojskowego. Ten obszar został dopiero później do niego włączony (...). Nikomu nie przyszło na myśl, że filozofia komunistów może być aż tak azjatycka** – opowiadał syn Mieszkowskiego o poszukiwaniach miejsca jego pochówku w czasach PRL i w wolnej Polsce.

[Państwowy pogrzeb komandora odbył się 16 grudnia 2017 r. Pochowany został na Cmentarzu Marynarki Wojennej w Gdyni-Oksywiu w Kwaterze Pamięci.](#)

W godzinnej relacji mowa jest również m.in. o okolicznościach aresztowania komandora Marynarki Wojennej oraz o tym, jak starano się przywrócić pamięć o ofiarach zbrodni.

## ► [Obejrzyj notację z Witoldem Mieszkowskim](#)

\* \* \*

[Opowiedziane.ipn.gov.pl](http://Opowiedziane.ipn.gov.pl) jest narzędziem, które pozwala na zapoznanie się z archiwalnym zasobem IPN w zakresie historii mówionej. Umożliwia spojrzenie w przeszłość oczami świadków, którzy dotyczą najważniejszych zagadnień polskiej historii: II wojna światowa, wywózki Polaków na wschód ZSRS, zbrodnia katyńska, ratowanie Żydów przez Polaków w czasie Holocaustu, rzeź wołyńska, powstanie warszawskie, opozycja w PRL, Solidarność oraz szeregu innych wydarzeń.